

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

автор | **Ярослава Дуброва**
головний державний фінансовий інспектор
відділу моніторингу ризикових операцій
та державних закупівель
Держфінінспекції України

НА ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЩОРОКУ ДЕРЖАВА ВИДІЛЯЄ МІЛЬЯРДИ ГРИВЕНЬ, А ТОМУ НЕ ДИВНО, ЩО ТРАПЛЯЮТЬСЯ ЗАЦІКАВЛЕНІ ОСОБИ, ЯКІ РІЗНИМИ ШЛЯХАМИ НАМАГАЮТЬСЯ ПРИВЛАСНИТИ ДЕРЖАВНІ КОШТИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ. ТОЖ ПИТАННЯ ПРАВОЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ В ЧАСТИНІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ТОВАРІВ, РОБІТ І ПОСЛУГ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ, УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ Є ДОСИТЬ АКТУАЛЬНИМ ЯК ДЛЯ ЗАМОВНИКІВ ТОРГІВ, ТАК І ДЛЯ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У ЦІЙ СФЕРІ

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ

Відповідно до ст. 43 Закону України від 01.06.2010 № 2289-VI «Про здійснення державних закупівель» (далі – Закон) визначено, що за порушення вимог, установлених Законом та нормативно-правовими актами, розробленими відповідно до Закону, члени комітету з конкурсних торгів замовника (генерального замовника) несуть відповідальність згідно із законами України.

При цьому нормами Закону передбачено, що голова комітету з конкурсних торгів організовує роботу комітету та несе персональну відповідальність за виконання покладених на комітет функцій, а члени комітету з конкурсних торгів несуть відповідальність за прийняті ними рішення (ст. 11 Закону).

Водночас ст.164-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) передбачено притягнення до адміністративної відповідальності посадових осіб за

порушення законодавства при здійсненні закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, а саме:

- здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти без застосування визначених законом процедур;
- застосування процедур закупівлі з порушенням законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, у тому числі оформлення документації конкурсних торгів (кваліфікаційної документації) з порушенням законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, оцінка пропозицій конкурсних торгів (кваліфікаційних пропозицій) не за критеріями та методикою оцінки для визначення найкращої пропозиції конкурсних торгів (кваліфікаційної пропозиції), що міститься у документації конкурсних торгів (кваліфікаційної документації), укладення з

учасником, що став переможцем торгів, договору про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти за цінами і обсягами, які не відповідають вимогам документації конкурсних торгів (кваліфікаційної документації);

- неоприлюднення або порушення порядку оприлюднення інформації щодо закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти відповідно до вимог законодавства, неподання в установленому порядку звіту про результати здійснення процедури закупівлі товарів, робіт і послуг, відображення недостовірних відомостей у звіті про результати здійснення зазначеної процедури;
- непроходження навчання чи підвищення кваліфікації з питань організації та здійснення процедур закупівель відповідно до вимог закону;
- ненадання інформації, документів та матеріалів у

випадках, передбачених законом, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від семисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (11900–17000 грн).

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення за одне з правопорушень, зазначених у частині першій цієї статті, тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від тисячі до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (17000–25500 грн).

При цьому зазначення в ч. 1 ст. 164-14 КУпАП пояснювального обороту «у тому числі» не означає, що лише ті порушення, які перелічені у ч. 1 ст. 164-14 КУпАП, будуть кваліфікуватися за цією статтею. Варто звернути увагу на те, що згідно з диспозицією ч. 1 ст. 164-14 КУпАП усі порушення законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, які вчинені при застосуванні процедур закупівлі, підпадають під кваліфікацію за цією статтею.

Водночас за ч. 2 ст. 164-14 КУпАП адміністративний протокол може бути складений лише в тому разі, якщо виконуються всі умови диспозиції цієї частини статті КУпАП.

Згідно з вимогами п. 1 частини 1 ст. 255 КУпАП (зі змінами, внесені Законом України від 16.10.2012 № 5463-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів» (далі – Закон № 5463)) протоколи про адміністративне правопорушення за ст. 164-14 КУпАП мають право складати уповноважені на те посадові особи органів державного

фінансового контролю (абзац 35 п. 1 ч. 1 ст. 255 КУпАП), Антимонопольного комітету України та Рахункової палати.

Варто зазначити, що внесення змін до ст. 255 КУпАП Законом № 5463 є позитивним кроком на шляху усунення прогалин законодавства.

Так, до 02.12.2012 (дата набрання чинності Закону № 5463) згідно зі ст. 255 КУпАП протоколи за ст. 164-14 КУпАП мали право складати посадові особи органів Державної контрольно-ревізійної служби України. При цьому згідно з Указом Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» Головне контрольно-ревізійне управління України реорганізоване в Державну фінансову інспекцію України. Водночас Указом Президента України від 23.04.2011 № 499/2011 затверджено Положення про Державну фінансову інспекцію України, відповідно до якого Держфінінспекція України є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю. Як наслідок, невнесення відповідних змін до ст. 255 КУпАП у період 2011–2012 років давало підстави для прийняття окремими судами рішень про відсутність повноважень у посадових осіб Держфінінспекції України щодо складання адміністративних протоколів за ст. 164-14 КУпАП.

Загальний порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення встановлений КУпАП.

Зазначену категорію справ розглядають судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів (ст. 221 КУпАП).

А тому варто звернути увагу, що міру відповідальності кожного члена комітету з конкурсних торгів, голови комітету, на яких складено адміністративний протокол, визначає

суд, а не посадова особа органів державного фінансового контролю (Держфінінспекції України, її територіальних органів), при цьому суд у рішенні встановлює, на яку суму потрібно сплатити штраф.

ТО ХТО Ж ВІДПОВІДАТИМЕ?

У разі вчинення адміністративного правопорушення кількома особами протокол складається стосовно кожної з цих осіб. Якщо ж одна особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, то протоколи складаються щодо кожного з вчинених правопорушень.

Протокол складається у двох примірниках, які підписує посадова особа, яка склала такий протокол, та особа, яка притягується до адміністративної відповідальності. Якщо особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, відмовляється підписати протокол, то до протоколу вноситься відповідний запис.

При цьому один примірник протоколу залишається в органі, який склав протокол, а другий під розписку вручається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності.

Варто звернути увагу на те, що при складанні протоколу особі, яка притягується до адміністративної відповідальності, мають бути роз'яснені її права, передбачені ст. 268 КУпАП та ст. 63 Конституції України, про що робиться відмітка у протоколі.

Слід зазначити, що зміст протоколу повинен відповідати вимогам, установленим у ст. 256 КУпАП.

При цьому особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу. Власноручно викладені цією особою пояснення та зауваження додаються до протоколу,

про що до нього вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення та/або зауваження.

Протокол та інші матеріали справи, оформлені належним чином, надсилаються до відповідного суду, уповноваженого розглядати справу про адміністративне правопорушення.

Слід зазначити, що в разі, якщо комітетом з конкурсних торгів прийнято рішення, які можуть бути кваліфіковані як правопорушення, склад якого передбачено ст. 164-14 КУпАП, адміністративну відповідальність несуть усі члени комітету, що проголосували за зазначене рішення.

Водночас варто звернути увагу на те, що в разі якщо член комітету з конкурсних торгів підписав протокол засідання комітету, але за прийняте рішення не голосував «за», то така посадова особа замовника не нестиме відповідальність за ст. 164-14 КУпАП, оскільки буде відсутній склад правопорушення.

При цьому, приміром, у разі внесення недостовірних відомостей до звіту про результати проведення процедур відкритих і двоступеневих торгів та попередньої кваліфікації відповідальність за ст. 164-14 КУпАП будуть нести голова та секретар комітету з конкурсних торгів, на яких покладено відповідальність за повноту та достовірність інформації, що публікується в державному офіційному друкованому виданні з питань державних закупівель та оприлюднюється на веб-порталі уповноваженого органу (Мінекономрозвитку України).

У разі, якщо, скажімо, документація з конкурсних торгів містить дискримінаційні умови, складена з порушенням вимог Закону, адміністративну відповідальність нестимуть голова комітету з конкурсних торгів, який затвердив таку документацію своїм підписом, а також усі члени комітету, що

Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу. Власноручно викладені цією особою пояснення та зауваження додаються до протоколу, про що до нього вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення та/або зауваження

проголосували за прийняття рішення щодо затвердження зазначеної документації.

Слід зазначити, що відповідно до дії норм права за колом осіб, у часі та просторі відсутні підстави для притягнення до відповідальності осіб, які не приймали рішення, що викликали виникнення порушення.

НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ?

Згідно зі ст. 38 КУпАП якщо справа про адміністративне правопорушення відповідно до цього Кодексу чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладене не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при тривалому правопорушенні – не пізніше як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені в частині третій цієї статті. При цьому адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 164-14 КУпАП, може бути накладене протягом трьох місяців з дня виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Відповідно до вимог п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочате, а розпочате

підлягає закриттю в разі закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП.

Варто звернути увагу на те, що норми щодо відповідальності КУпАП стосуються фізичних осіб. При цьому перевірка державних закупівель або ревізія проводиться щодо юридичної особи, акт перевірки чи акт ревізії складається Держфінінспекцією України щодо юридичної особи.

На нашу думку, ні період проведення перевірки державних закупівель або ревізії, ні дата складання акта перевірки чи ревізії не можуть вважатися днем виявлення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 164-14 КУпАП.

При цьому згідно із судовою практикою моментом виявлення правопорушень, передбачених ст. 164-14 КУпАП, є дата складання адміністративного протоколу.

Водночас варто звернути увагу, що поняття «день виявлення адміністративного правопорушення» законодавчо не визначено.

А тому запорукою ефективності чинних правових норм була б понятійна визначеність правових категорій щодо того, що строк адміністративного стягнення за вчинення особою тривалого проступку буде обчислюватися з моменту складання протоколу про адміністративний проступок.

Водночас для притягнення особи до відповідальності за ст. 164-14 КУпАП необхідно, щоб був юридичний склад правопорушення, передбаченого цією статтею.

Так, суб'єктом за зазначеною статтею може бути лише посадова особа. Суб'єктивна сторона зазначених правопорушень полягає в наявності вини як у формі умислу, так і в формі необережності.

Об'єктом правопорушень, передбачених ст. 164-14 КУпАП, є суспільні відносини в сфері закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти. Зазначені відносини регулюються Законом.

Об'єктивна сторона правопорушень, передбачених ст. 164-14 КУпАП, полягає в порушенні законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти. Порядок здійснення такої закупівлі визначений у Законі та у підзаконних нормативно-правових актах, виданих на його виконання.

Слід звернути увагу, що порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 164-14 КУпАП, визначено Порядком оформлення органами державної контрольно-ревізійної служби в Україні матеріалів про адміністративні правопорушення, затвердженим наказом Головкиру від 12.03.2009 № 52, який зареєстровано в Міністерстві

юстиції України 30.04.2009 за № 388/16404 (зі змінами).

Варто звернути увагу, що саме пропущення строків, передбачених у ст. 38 КУпАП, та відсутність складу правопорушення є, так би мовити, наріжним каменем у процедурі притягнення до адміністративної відповідальності у сфері державних закупівель, а тому не за всіма складеними адміністративними протоколами судом виносяться рішення щодо притягнення до відповідальності посадових осіб замовника.

І тут варто кожному фінансовому інспектору, який проводить контрольний захід, вельми ретельно досліджувати наявність зазначених складових правопорушення та додати чітко виписувати їх в акті за результатами контрольного заходу.

Тоді як слід зазначити, що в разі, якщо фінансовий інспектор

залучений правоохоронними органами як спеціаліст, то така перевірка державних закупівель не є контрольним заходом Держфінінспекції України, її територіального органу та фінансовий інспектор у такому разі не складає адміністративних протоколів за ст. 164-14 КУпАП.

Що ж до кримінальної відповідальності саме за порушення проведення процедур закупівель, то варто зазначити, що наразі чинним законодавством такої відповідальності не передбачено.

При цьому в разі доведення правоохоронними органами, органами дізнання чи досудового слідства фактів, що в діях голови або членів комітету з конкурсних торгів містяться ознаки злочину, то такі посадові особи можуть нести відповідальність за ст. 364 (зловживання владою або службовим становищем) Кримінального кодексу України. (Продовження у наступному номері)

Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД I-II РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ.

Здійснює навчання за такими напрямками і спеціальностями:

Освітньо-кваліфікаційний рівень – БАКАЛАВР:

- «Аеронавігація» (пілот, другий пілот) – на базі 11 класів, денна форма навчання;
- «Облік і аудит» – на базі 11 класів, денна та заочна форми навчання.

Освітньо-кваліфікаційний рівень – МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ:

- «Льотна експлуатація повітряних суден» (пілот, другий пілот) – на базі 11 класів, денна форма навчання;
- «Технічне обслуговування повітряних суден і двигунів» (технік-механік)

- НА БАЗІ 9 ТА 11 КЛАСІВ, ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ;

- «ТЕХНІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАСОБІВ ЗБЕРЕГАННЯ, ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ЗАПРАВЛЕННЯ ПАЛЬНО-МАСТИЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ» (ТЕХНІК-ІНСПЕКТОР З КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ПАЛИВА) – НА БАЗІ 9 ТА 11 КЛАСІВ, ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ;

- «ЕКСПЛУАТАЦІЯ АВІАЦІЙНИХ ЕЛЕКТРИФІКОВАНИХ КОМПЛЕКСІВ» (ТЕХНІК-ЕЛЕКТРИК) – НА БАЗІ 9 ТА 11 КЛАСІВ, ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ;

- «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК» (БУХГАЛТЕР) – НА БАЗІ 9 ТА 11 КЛАСІВ, ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ;

- «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ТРАНСПОРТІ» (ОРГАНІЗАТОР ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ТРАНСПОРТІ - ПОМІЧНИК

КЕРІВНИКА, ОФІС-МЕНЕДЖЕР, ДЕКЛАРАНТ, БРОКЕР) – НА БАЗІ 9 КЛАСІВ, ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ.

Випусникам коледжу видається диплом державного зразка, а за кваліфікацією пілот – диплом та свідоцтво комерційного пілота міжнародного зразка.

Курсанти, які навчаються за льотно-технічними спеціальностями, забезпечуються стипендією та безкоштовним триразовим харчуванням.

На усі напрями і спеціальності приймаються особи чоловічої і жіночої статі. У коледжі діють курси підготовки до вступу у вищі навчальні заклади громадян України

Проводиться перепідготовка та курси підвищення кваліфікації авіаційних фахівців.

Адреса: 39605, м. Кременчук, вул. Перемоги, 17/6

Сайт коледжу: www.flightcollege.com.ua;

E-MAIL: klk_nau@sat.poltava.ua

Телефони приймальної комісії: (05366) 3-11-18, 3-72-33,

Моб. 050 308-06-31; факс 3-01-48.

Ліцензія МОНМСУ АД № 034672 від 21.05.2012 р.

